

Małgorzata Trębicka-Żuk

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie

UCZESTNICTWO W KULTURZE WSPÓŁCZESNYCH DWUDZIESTOLATKÓW Z TERENÓW WIEJSKICH POŁUDNIOWEGO PODLASIA

Streszczenie

Kultura otacza człowieka ze wszystkich stron, determinuje jego zachowania, wpływa na relacje międzyludzkie oraz kształtuje ład i porządek społeczny. Jednak kultura to nie tylko sposób życia i kanon zachowań. Ma ona także aspekt materialny w postaci swoich wytworów – rezultatów ludzkiej działalności, które mają ogromny wpływ na życie jednostki.

Jednym z ciekawszych aspektów badań nad kulturą jest zagadnienie uczestnictwa w kulturze, czyli partycypacji w niej oraz percepcji, odbioru i namysłu nad jej wytworami. Uczestnictwo w kulturze ma ogromne znaczenie dla człowieka. Niemniej jednak nie każda osoba mimo chęci i potrzeb uczestnictwa w kulturze może w niej uczestniczyć. Tak dzieje się w przypadku osób z terenów wiejskich, oddalonych od ośrodków kulturalnych lub miast i aglomeracji, gdzie miejsca z dostępem do kultury są gęsto rozmieszczone. Przykładem takich terenów są wsie południowego Podlasia.

W związku z ogromną wagą znaczenia kultury w życiu ludzkim podjęto próbę wstępnej analizy poziomu uczestnictwa w kulturze współczesnych dwudziestolatków zamieszkujących tereny wiejskie południowego Podlasia.

Słowa kluczowe: kultura, południowe Podlasie, aktywność kulturowa

Wstęp

Rozważania nad uczestnictwem w kulturze należy rozpocząć od próby zdefiniowania, a raczej przybliżenia zagadnienia czym jest sama kultura. Niemalże w każdej publikacji, książce czy artykule traktującym o kulturze znajduje się stwierdzenie, że kultura to termin wielowymiarowy, wieloaspektowy, a co za tym idzie bardzo trudny do jednolitego zdefiniowania. Obecnie mamy do czynienia z dziesiątkami definicji kultury traktujących ją w bardzo odmienne sposoby, w zależności pod jakim kątem dany badacz, naukowiec rozpatruje kulturę. Ponadto zagadnienie kultury na drodze prób jej definiowania okazuje się pojęciem niejednokrotnie dychotomicznym.

Kultura – definicje pojęcia

Kultura to zjawisko, które swe korzenie ma w czasach starożytnych, jednak nie zawsze było rozumiane tak jak obecnie. Etymologii słowa kultura należy szukać w języku łacińskim, gdzie rzeczownik *cultura* oznaczał w starożytności uprawę roli, ziemi, a więc polepszanie czegoś, kultywowanie, rozwijanie. Pojęcie kultury jednak ewoluowało na przestrzeni wieków i obecnie

bardzo rzadko używa się go w znaczeniu starożytnym. Pierwszą nowożytną definicją kultury zbliżoną do współczesnego rozumienia tego pojęcia jest ta skonstruowana przez Samuela Pufendorfa w dziele *De iure naturae et genium libri octo* z 1688 roku. S. Pufendorf określa kulturę jako wszystkie wynalazki i urządzenia zastosowane w ludzkim życiu, a więc ubranie, język obyczaje, różnorodne sztuki, a zwłaszcza całą organizację społeczeństw obywatelskich, przez których ukształtowanie, gatunek ludzki wprowadzony został w ramy odpowiedniego porządku [Kłoskowska 1983]. Definicja Pufendorfa jest dość racjonalistyczna i przyziemna oraz niejako wartościująca. Ponadto autor ten próbuje wyliczyć, posegregować i wyodrębnić co do kultury można zaliczyć, przyporządkować. Próba utworzenia zbioru tego czym jest kultura i co można wpisać w jej ramy, a co nie, jest dość utopijnym marzeniem, gdyż wydaje się, że nie można stworzyć swoistego katalogu kultury. Czym więc zatem jest kultura?

Tak jak wcześniej zostało wspomniane istnieje bardzo dużo współczesnych definicji kultury. Można tu przytoczyć różne definicje kultury, takie jak np. antropologiczna charakterystyka kultury G. P. Murdoka, koncepcja Marksa, czy definicja M. Herskovitsa. Jednak jedną z trafniejszych definicji kultury sformułował Ralph Linton, gdzie kultura stanowi układ wyuczonych zachowań i ich rezultatów, których elementy składowe są wspólne dla członków danego społeczeństwa i przekazywane w jego obrębie [Kłoskowska 2005]. Kultura to przekształcanie tego, co człowiek otrzymał od natury, a co stało się dla niego użyteczne. Użyteczność jednak nie jest tu pojmowana w sensie praktyczności, bo wtedy należałoby to nazwać cywilizacją, ale w sensie estetyki, emocjonalności, a także doznawania przeżyć.

Kultura jest terminem niejednorodnym i wieloznacznym. Może być ujmowana szeroko lub wąsko, atrybutywnie lub dystrybutywnie, a także na wiele innych sposobów. Niemniej jednak za Raymondem Williamsem można uznać, że kultura ma trzy zasadnicze znaczenia w sensie ogólnym. W związku z tym kultura to: 1) sztuka i działalność artystyczna, 2) wysublimowane, najczęściej symboliczne cechy określonego sposobu życia, 3) pewien proces rozwojowy [Baldwin i Longghurts 2007]. W dalszych rozważaniach dotyczących już samego uczestnictwa w kulturze, kulturę należy rozumieć jako pierwsze z powyższych znaczeń, a więc sztukę i działalność artystyczną, gdyż tylko w tym znaczeniu można analizować uczestnictwo, czyli partycypację, odbiór i kontakt z widocznymi wytworami kultury.

Zanim jednak uczestnictwo w kulturze stanie się głównym przedmiotem rozważań warto wzbogacić dotychczasowe ustalenia o stwierdzenie Alfreda Webera, że kultura zaczyna się tam, gdzie kończą się życiowe konieczności, kultura stoi ponad żywymi potrzebami. Kultura to działanie bezinteresowne z punktu widzenia fizycznej egzystencji. Na kulturę składają się systemy (dziedziny), a są to: wartości, wierzenia, ideologie, style życia grupowego, nauka, sztuka [Kaliszewski 2012]. Można zatem powiedzieć, że kultura to wytwórczość i twórczość człowieka, jednocześnie stojąca ponad podstawowymi potrzebami żywymi jak potrzeby fizjologiczne (pragnienie, głód, wydalanie, rozmnażanie). Warto także dodać, że potrzeby człowieka związane z kulturą są potrzebami wtórnymi i realizowane oraz spełniane są przez jego wspomniane już wcześniej uczestnictwo w kulturze zarówno jako nadawca wytworów kultury jak i ich odbiorca.

Uczestnictwo w kulturze – kontakt człowieka z wytworami kultury

Wyżej wspomniano o uczestnictwie w kulturze, które jest zasadniczym celem niniejszej pracy. Samo uczestnictwo w kulturze jest nieodłączną aktywnością każdego człowieka, chociaż przez niektórych często fakt ten nie jest uświadamiany. Część osób utożsamia kulturę i uczestnictwo w niej z tzw. kulturą wyższą, elitarną, artystyczną, nie mając świadomości, że codziennie uczestniczą w kulturze popularnej, tzw. niższej, masowej. Większość ludzi zapytanych o uczestnictwo w kulturze zapewne odpowiedziałaby, że w niej nie uczestniczy, gdyż nie chodzi do teatru czy też na wystawy, do muzeów. Niemal każdy człowiek ogląda codziennie telewizję i produkcje filmowe w niej emitowane, słucha muzyki, a film i muzyka to także wytwory kultury, z tym że te emitowane i odbierane na masową skalę są przejawem uczestnictwa w kulturze masowej, popularnej, niższej.

Do niedawna uważano kulturę niższą i wyższą jako dwie przeciwstawne i opozycyjne względem siebie byty. Obecnie jednak dąży się do traktowania tych dwóch kultur jako siostrzanych i wzajemnie się uzupełniających. Kulturę wyższą, elitarną cechuje wykonanie przez twórcze kompetentne elity. Jest ona unikatowa, pozbawiona utylitarności, ponadczasowa (wpisuje się w tzw. „trwały dorobek” – narodowy, regionalny, kontynentalny, epokowy itp.), tworzy i przechowuje wartości. Chociaż jest adresowana do wszystkich, wymaga jednak od odbiorcy intelektualnego wysiłku, często odpowiedniego przygotowania. Uczy, kształci dając rozmaite przeżycia (intelektualne, duchowe), kultywuje i rozwija uczucia wyższe [Kaliszewski 2012]. Z kolei kultura popularna, masowa, czyli tzw. niższa jest tworzona przez masową technikę przemysłową i sprzedawana dla zysku masowej publiczności [Strinati 1998]. Można zaznaczyć, że kultura niższa jest gorszą siostrą kultury elitarniej, to jednak nie powinno się tak rozumieć tych kultur. W obronie kultury masowej także kultura elitarna może trafiać do szerszej publiczności oraz na nią oddziaływać, uwrażliwiać estetycznie, kształtować wartości i poczucie piękna. Dzieje się to za sprawą narzędzi i mediów jakimi kultura masowa trafia do swych odbiorców, a więc dzięki środkom masowego przekazu, które mogą być wykorzystane jako środki upowszechniania także kultury wyższej. Dzięki współczesnym mediom masowym możliwe jest dotarcie wytworów kultury wyższej do tych jednostek, które z różnych powodów nie mogą uczestniczyć w kulturze elitarniej osobiście. Tu też należy zaznaczyć, że upowszechnianie kultury elitarniej drogami jakimi dociera do odbiorców kultura niższa, może sprawić, że ta pierwsza stanie się bardziej masowa, a co za tym idzie może dojść do zacierania granic tymi kulturami. W związku z tym zarówno sztuki teatralne czy wystawy muzealne będące wyznacznikami kultury elitarniej, jak i popkulturowe produkcje telewizyjne, będą jednakowo dostępne dla publiczności. Oczywiście nadal między kulturą masową, a kulturą elitarną będą istniały różnice, gdyż do odbioru wytworów tej drugiej nadal trzeba będzie mieć odpowiednie przygotowanie i predyspozycje. Stąd wymienione rodzaje kultur nigdy nie będą tożsame, ale na pewno granica między nimi będzie coraz bardziej płynna i cienka. Co więcej podział na kulturę niższą i wyższą z czasem nie będzie już odbierany jako wartościujący.

Oдноśnie uczestnictwa w kulturze należałoby pokusić się o zdefiniowanie i określenie tego czym jest aktywność człowieka. Sztandarową definicją, pojawiającą się w niemal każdym opracowaniu z zakresu omawianej tema-

tyki jest ta za Marianem Golką. Autor definiuje uczestnictwo w kulturze jako wszelki kontakt człowieka z wytworami kultury oraz zachowaniami kulturowymi, a tym samym bezpośredni bądź pośredni kontakt z innymi ludźmi. Kontakt ten polega na używaniu wytworów kultury, na przyswajaniu, przetwarzaniu i odtwarzaniu tkwiących w nich wartości, na podleganiu obowiązującym w kulturze wzorom, ale także na tworzeniu nowych jej wytworów i wartości oraz zachowań [Golka 2008]. Jest to definicja dość szeroka, można powiedzieć, że uczestnictwo w kulturze to partycypacja, recepcja i odbiór, a także tworzenie oraz współtworzenie treści oraz wytworów kulturowych zarówno tych materialnych jak i niematerialnych. Należy także dodać, że definiowanie uczestnictwa w kulturze oraz ustalenie jak je mierzyć jest tak samo trudnym zadaniem jak i określenie czym jest sama kultura. Niemniej jednak można określić, że zazwyczaj uczestnictwo w kulturze mierzy się przez partycypację w tych dziedzinach kultury, które uznaje się za reprezentatywne dla całej zbiorowości. Dziedzinami tymi mogą być: czytelnictwo książek i czasopism, chodzenie do kina, teatru, muzeum, filharmonii, na wystawy plastyczne [Dziubińska-Michalewicz i Kojder 2003]. Można także dodać takie aktywności jak: oglądanie telewizji czy korzystanie z Internetu, to również przejaw uczestnictwa w kulturze masowej. Ponadto uczestnictwem w kulturze może być własna aktywność twórcza np. malarstwo czy rzeźba.

Wyniki badań

Próba analizy uczestnictwa w kulturze współczesnych dwudziestolatków z terenów wiejskich południowego Podlasia

Mając na względzie jak interesujący, a także dość trudny, chociażby z powodu problemowości w dookreśleniu podstawowych definicji, jest temat kultury i uczestnictwa w niej, podjęto próbę zdiagnozowania poziomu uczestnictwa w kulturze współczesnych dwudziestolatków zamieszkujących tereny wiejskie południowego Podlasia. Badania, które przeprowadzono mają charakter wstępny. Są one pilotażowe, a w przyszłości wymagają doprecyzowania i udoskonalenia narzędzia badawczego oraz poszerzenia próby badawczej dla większej reprezentatywności wyników. Niemniej jednak już z badań, które wykonano można wysnuć pewne wnioski.

Do przeprowadzenia badań posłużono się metodą sondażu diagnostycznego, gdzie techniką i narzędziem badawczym była anonimowa ankieta. Formularz ankiety składał się z 12 zasadniczych pytań, w większości wielokrotnego wyboru. Badaniami objęto 57 osób w wieku 20–29 lat, zamieszkujących tereny wiejskie południowego Podlasia, a więc północną część województwa lubelskiego i tereny przygraniczne województw przyległych (mazowieckiego i podlaskiego). Południowe Podlasie jest terenem bardzo specyficznym, gdyż przemysł jest dość słabo rozwinięty, a gospodarka opiera się na handlu, usługach, a przede wszystkim rolnictwie. Większe ośrodki i aglomeracje miejskie (liczące ponad 100 tys. mieszkańców) – Lublin, Warszawa, Białystok, są oddalone o ponad 100 km. Stąd możliwości uczestnictwa mieszkańców terenów badanego terenu w kulturze są ograniczone. Oferta kulturalna nie jest zbyt bogata ze względu na dość dużą odległość od ośrodków kulturalnych. Znajduje się tu kilka regionalnych muzeów, a także od czasu do czasu

mają miejsce spektakle wystawiane przez teatry z Warszawy, Lublina oraz Białegostoku – tzw. spektakle objazdowe. Jednak są one organizowane nie na terenach wiejskich, ale w miastach, takich jak: Biała Podlaska, Miedzyrzec Podlaski czy Siedlce. Mieszkańcy południowego Podlasia mają możliwość korzystania z kilku kin oraz sieci bibliotek znajdujących się w większych miejscowościach. Na terenach wiejskich brak jest takich instytucji jak biblioteka czy kino.

Tereny wiejskie, nie tylko na obszarze południowego Podlasia, ale także w innych regionach Polski, charakteryzują się znikomą infrastrukturą kulturalną, co oznacza, że uczestnictwo w kulturze osób z mniejszych miejscowości jest utrudnione. Osoby chcące partycypować w kulturze muszą włożyć znacznie więcej wysiłku aniżeli osoby zamieszkujące tereny miejskie. Przeprowadzone badania ankietowe dają odpowiedź na pytanie: jak przejawia się uczestnictwo w kulturze współczesnych dwudziestolatków zamieszkujących tereny wiejskie południowego Podlasia. Ponadto chciano także dowiedzieć się, gdzie badani uczestniczą w kulturze, czym kierują się w wyborze aktywności kulturalnych oraz co powoduje że nie biorą udziału w wydarzeniach kulturalnych. Dodatkowo zadano także pytanie o to czy kultura odgrywa ważną rolę w życiu danego respondenta.

Pierwsze zasadnicze pytanie jakie zadano w formularzu ankiety dotyczyło spędzania czasu wolnego – jak Pan/Pani spędza najczęściej swój wolny czas? było to pytanie wielokrotnego wyboru. Najczęściej wybieraną odpowiedzią na powyższe pytanie było korzystanie z Internetu – odpowiedź tę wybrało 40 z 57 respondentów. Następnymi najczęściej wybieranymi odpowiedziami były: czytanie prasy, książek, oglądanie telewizji, spotykanie się ze znajomymi. Odpowiedzi te wybrało po 28 respondentów. Ponadto 12 badanych poświęca się swojemu hobby, 8 – chodzi na imprezy klubowe, a 6 deklaruje chodzenie do kina, teatru, na koncerty lub inne wydarzenia kulturalne. Pięciu badanych uznało, że spędza czas inaczej niż podane warianty odpowiedzi (np. z dziećmi czy też zajmując się ogrodem i zielenią).

Kolejnym zadaniem pytaniem było: Co Pana/Pani zdaniem jest uczestnictwem w kulturze? Tu najczęściej wybieraną odpowiedzią było chodzenie do kina (35/57 respondentów), na wystawy (32/57 respondentów) oraz do teatru (29/57 respondentów). Chodzenie na koncerty oraz imprezy klubowe wybrało 23 respondentów, natomiast oglądanie telewizji – 10 respondentów.

Następne pytanie dotyczyło oceny swojej aktywności kulturalnej. Znaczna większość respondentów (34/57) oceniła swoją aktywność kulturalną na średnim poziomie wybierając odpowiedź ani wysoko, ani nisko. Nisko swoją aktywność kulturalną oceniło 12 badanych, natomiast wysoko 10 osób. Bardzo wysoko swoją aktywność kulturalną oceniła jedna osoba.

W następnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o ukazanie partycypacji w dziedzinach kultury, takich jak: kino, teatr (w tym spektakle objazdowe), wystawy, koncerty muzyczne, imprezy klubowe, czytanie książek, własna aktywność twórcza, w ciągu ostatniego miesiąca oraz w ciągu ostatnich 6 oraz 12 miesięcy. I tak w ciągu ostatniego miesiąca najwięcej osób bo 38 z 57 swoją aktywność kulturalną przejawiało w czytaniu książek. Kolejnymi najczęściej deklarowanymi aktywnościami kulturalnymi wykonywanymi w ciągu ostatniego miesiąca były odpowiednio: uczestnictwo w imprezach klubowych (21/57 respondentów), koncerty (18 respondentów), własna

aktywność twórcza (18 respondentów), kino (17 respondentów), wystawy (5 respondentów). Tylko jedna osoba zadeklarowała, że w ciągu ostatniego miesiąca przed wykonaniem badania (maj 2014) była w teatrze i tylko jedna osoba zadeklarowała inną niż wymieniona aktywność kulturalna.

Jeśli chodzi o ostatnie półrocze przed wykonaniem badaniem, sytuacja partycypacji w wymienionych wyżej dziedzinach kultury wyglądała zupełnie inaczej, a mianowicie: 44 respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 6 miesięcy oddawało się czytaniu książek, 34 respondentów było w kinie, 28 badanych było na imprezie klubowej, a 27 respondentów było na koncercie. W dalszej kolejności, 18 badanych wykazywało własną aktywność twórczą, 11 badanych było na wystawach, a 9 osób w teatrze. Jeden respondent wykonywał inną niż wymienione aktywności kulturowe.

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, respondenci najczęściej oddawali się tak w poprzednich omawianych okresach – czytaniu książek – taką aktywność zadeklarowało 50 z 57 respondentów. 42 badanych było w kinie, 32 uczestniczyło w imprezach klubowych, a 30 było na koncercie. Własną aktywność twórczą wykonywało 20 badanych, 14 respondentów było na wystawach, a 11 w teatrze. Tylko jeden respondent deklarował wykonywanie innej niż wymienione aktywności kulturowe.

Kolejnym zadaniem w ramach badania pytaniem było: Gdzie uczestniczy Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych? Tu najwięcej badanych, bo 39 z 57 odpowiedziało, że wyjeżdża do pobliskich miast i miejscowości po to by uczestniczyć w wydarzeniach i aktywnościach kulturalnych. 15 badanych uczestniczy w kulturze w swojej okolicy zamieszkania, a tylko 3 z 57 wyjeżdża do dużych aglomeracji i ośrodków kulturalnych.

Na kolejne zadane pytanie – Czym Pan/Pani kieruje się podczas wyboru wyżej wymienionych form aktywności kulturalnej? – największa część badanych, bo 33 z 57, odpowiedziało, że chęcią oderwania się od monotonii codzienności. Na dalszych miejscach wymieniane były: zachęta, propozycja znajomych, partnera/partnerki – 29 badanych zaznaczyło tę odpowiedź; chęcią poznania, zdobycia wiedzy i poszerzenia horyzontów – potrzeba własna wewnętrzna – tę odpowiedź zaznaczyło 25 respondentów; zainteresowaniem daną dziedziną – także 25 respondentów. Dogodnym dojazdem w wyborze formy aktywności kulturalnej kieruje się 8 respondentów, a darmowym wstępem – 7 respondentów. Chęć zabłyśnięcia w towarzystwie jest przyczyną wyboru danej aktywności kulturowej dla 3 respondentów.

Po serii pytań o aktywność i uczestnictwo w kulturze, zadano także pytanie o powody dla których respondenci w kulturze nie uczestniczą – Co sprawia, że nie bierze Pan/Pani udziału w wydarzeniach kulturalnych? Znaczna część, bo 32 osoby zaznaczyły, że powodem nie uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych jest brak czasu, natomiast niewiele mniej bo 29 respondentów uznało, że jest zbyt daleko do miejsc, w których odbywają się wydarzenia kulturalne. 19 badanych nie bierze udziału w wydarzeniach kulturalnych, bo nie ma na to funduszy, a 11 osób nie satysfakcjonuje oferta kulturalna. Brak ochoty na partycypację w kulturze deklaruje 10 osób.

Kolejnym poruszonym zagadnieniem była ocena oferty kulturalnej w okolicy zamieszkania respondentów. Znaczna część, bo 44 osoby oceniło ofertę kulturalną w okolicy na niskim lub średnim poziomie. Wysoko omawianą ofertę oceniło 8 badanych, natomiast 7 respondentów oceniło ofertę

na bardzo niskim poziomie. Tylko jeden badany jest w pełni usatysfakcjonowany z oferty kulturalnej w swojej okolicy zamieszkania. Dwie badane osoby natomiast na ten temat nie miały zdania.

Ostatnim z zadanych pytań było to, czy kultura odgrywa w Pana/Pani życiu ważną rolę. 29 respondentów wskazało, że kultura jest bardzo ważna w życiu, 19 osób nie miało na ten temat zdania, a 9 uznało, że kultura nie odgrywa ważnej roli w ich życiu.

Podsumowanie i wnioski

Przedstawione wyniki badań skłaniają do kilku refleksji. Po pierwsze większość badanych osób utożsamia kulturę, z kulturą wysoką, czyli kojarzy uczestnictwo w kulturze wysokiej jako w kulturze w ogóle. Respondenci ocenili swoją aktywność kulturalną na poziomie średnim bądź niskim. Daje to odzwierciedlenie i przekłada się na konkretne aktywności, gdzie badani wykazywali swoją partycypację w konkretnych dziedzinach kultury w perspektywie ostatniego miesiąca przed badaniami oraz w czasie ostatnich 6 i 12 miesięcy. Dominowała dziedzina jaką jest czytelnictwo, gdyż jest to najbardziej przystępna aktywność kulturowa, nie wymagająca dużych nakładów finansowych, czy też pokonywania odległości do konkretnych miejsc czy ośrodków kultury.

Bardzo ważnym wnioskiem jaki wynika z przeprowadzonych badań jest to, że respondenci w znacznej większości, aby uczestniczyć w kulturze oraz w niej partycypować są zmuszeni do pokonywania pewnych odległości – najczęściej wiąże się to wyjazdem do pobliskich miast. Oczywiście jest to ściśle związane z miejscem zamieszkania, czyli z terenami wiejskimi, na których były przeprowadzane badania. Co więcej można powiedzieć, że badani, w uczestnictwie w kulturze poszukują możliwości oderwania się od codzienności i monotonii, upatrują w tej aktywności pewne możliwości odpoczynku i relaksu, a także poszerzenia horyzontów oraz zdobycia wiedzy. Jest to niezwykle cenny wniosek, gdyż pozwala sądzić, że ludzie zamieszkujący tereny wiejskie, są spragnieni różnorodnych form aktywności kulturowej i potrafią pokonywać znaczne odległości aby doświadczyć i zaspokoić swoje potrzeby kulturowe.

Jako główną barierę uczestnictwa w kulturze, badani wykazywali brak czasu oraz duże odległości od miejsc, w których odbywają się wydarzenia kulturalne. Wiele osób z chęcią uczestniczyłoby w kulturze i z większą częstotliwością, jeśli wydarzenia kulturalne byłyby na miejscu lub też znacznie bliżej. Ponadto znaczna część osób stwierdziła, że oferta kulturalna regionu, w którym mieszka jest na niskim lub średnim poziomie.

Choć badanie nie było do końca reprezentatywne to można uznać, że w większy lub mniejszy sposób odzwierciedla poziom uczestnictwa w kulturze oraz związanych z nimi potrzeb wśród młodych mieszkańców terenów wiejskich południowego Podlasia. Przeprowadzony sondaż diagnostyczny jako pilotażowy, w przyszłości należy udoskonalić oraz przeprowadzić ponownie na większą skalę. Niemniej jednak, może a wręcz powinien być to przyczynek dla władz regionu oraz organizacji wspierających kulturę i jej rozpowszechnianie gdyż instytucje te powinny ze starannością dbać o zaspokojenie potrzeby uczestnictwa w kulturze swoich mieszkańców. Skoro

mieszkańcy szczególnie młodzi, będący siłą napędową lokalnej gospodarki i rolnictwa, mają pewne niezaspokojone potrzeby, w konsekwencji ich narastania i kumulowania, mogą szukać ich zaspokojenia w innych regionach kraju lub poza nim. Bogatsza oferta kulturalna to oczywiście nie podstawowy i nie jedyny powód w podejmowaniu decyzji o osiedleniu, czy też pozostaniu w dotychczasowym miejscu, niemniej jednak może być powodem uzupełniającym, czy też przeważającym w podjęciu konkretnych postanowień. Można zatem powiedzieć, że bogatsza oferta kulturalna może przyczynić się, choć nie bezpośrednio, do zmniejszenia migracji ludności z terenów wiejskich do miast czy poza granice kraju.

Władze regionu powinny dbać o poziom uczestnictwa w kulturze swoich mieszkańców, oferując im różnorodne formy aktywności kulturalnej. Współczesne rozwiązania techniczne i technologiczne dają szereg możliwości upowszechniania kultury oraz uczestnictwa w niej bez konieczności przebywania dziesiątek lub setek kilometrów do ośrodków kultury i miejsc gdzie odbywają się wydarzenia kulturalne. Współczesne rozwiązania związane z upowszechnianiem kultury także tej wysokiej, elitarnej nie są już dla nikogo zaskoczeniem. Coraz większą popularnością cieszą się ruchome czy też przyjezdne kina, teatry czy też wystawy eksponatów muzealnych. Są to oczywiście propozycje, z których wydaje się, że mogłaby skorzystać i wynieść wiele dobrego lokalna społeczność wiejska. Oczywiście wiąże się to z poświęceniem czasu na organizację takiego przedsięwzięcia oraz z poniesieniem pewnych nakładów finansowych, niemniej jednak wydaje się, że „gra jest warta świeczki”. Szczególnie, że coraz częściej zaczyna panować pogląd i jest to udowodnione naukowo, że partycypacja i uczestnictwo w kulturze daje same korzyści dla człowieka. Znacząca większość respondentów stwierdziła, że kultura odgrywa istotną rolę w życiu.

Kultura jest tym aspektem funkcjonowania jednostki, który daje pewne poczucie spełnienia, zaspokaja pustkę estetyczną, wynosi niejako na wyższy poziom człowieczeństwa. Jak dowiodła grupa badaczy kierowanych przez Koenraada Cuypersa z Norweskiego Uniwersytetu Naukowo-Technicznego, bywalcy muzeów, publika koncertów oraz osoby, które same coś tworzą – malują lub grają na instrumencie – są bardziej zadowoleni z życia niż ludzie, którzy tak czynnie w kulturze nie uczestniczą [<http://www.wprost.pl>]. Uczestnictwo w kulturze daje poczucie szczęścia, a jeśli człowiek jest szczęśliwy wtedy lepiej funkcjonuje w grupie i w społeczeństwie. Jeśli natomiast poszczególne elementy społeczeństwa lepiej funkcjonują – lepiej funkcjonuje całe społeczeństwo, co jest z kolei podstawą ładu społecznego.

Piśmiennictwo

1. Baldwin E., Longghurts B., 2007: Wstęp do kulturoznawstwa. Wyd. Zysk i S-ka, Poznań.
2. Dziubińska-Michalewicz M., Kojder A., 2003: Raport. Uczestnictwo w kulturze mieszkańców Polski, Kancelaria Sejmu. Biuro studiów i ekspertyz, http://biurose.sejm.gov.pl/teksty_pdf_03/r-215.pdf
3. Filipiak M., (red.) 2009: Wprowadzenie do socjologii kultury. Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
4. Golka M., 2008: Socjologia kultury. Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa.

5. Kaliszewski A., 2012: Główne nurty w kulturze XX i XXI wieku. Podręcznik dla studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej. Wyd. Poltex, Warszawa.
6. Kłoskowska A., 1983: Socjologia kultury. PWN, Warszawa.
7. Kłoskowska A., 2005: Kultura masowa. Krytyka i obrona, PWN, Warszawa.
8. Mencwel A. (red.) 2005: Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
9. Strinati D., 1998: Wprowadzenie do kultury popularnej. Wyd. Zysk i S-ka, Poznań.
10. <http://www.wprost.pl/ar/246131/Uczestnictwo-w-kulturze-daje-spo-koj-i-szczescie/>